

SAM matica slovenskej ekonomiky v roku 1996

Pri konštrukcii matice spoločenského účtovníctva, SAM 1996, vychádzame zo sektorových národných účtov z príslušného obdobia. Matica bude mať tvar 9x9, teda 9 riadkov a 9 stĺpcov. Ide o riadky a stĺpce: výrobné aktivity, domácnosti, vláda, podniky, investície (riadok úspory), zvyšok sveta, práca, kapitál a súčtový riadok a stĺpec [2]. Pri konštrukcii matice využijeme agregáciu sektorov zo sektorových národných účtov. Sektory S.11 a S.12 - finančné a nefinančné podniky agregujeme do agregátu podniky, sektory S.14 a S.15 - domácnosti a neziskové inštitúcie agregujeme do agregátu domácnosti [2]. V ďalšom bude uvedený spôsob konštrukcie SAM.

Výrobné aktivity charakterizujú finančné toky výrobcov v ekonomike. Výrobcovia čerpajú svoje prostriedky od samotných výrobcov - medzispotreba (účet produkcie), domácností a vlády - výdavky na konečnú spotrebu vlády a domácností (účet použitia disponibilného dôchodku), nákupu hrubého fixného kapitálu a zmeny stavu zásob a vývozom výrobkov a služieb do zvyšku sveta (zložky HDP, rovnako ako výdavky na konečnú spotrebu vlády a domácností).

Časť prostriedkov zaplatia vláde vo forme daní z produkcie a dovozu mínus subvencie, časť získajú dovozcovia zo zvyšku sveta do našej ekonomiky - dovoz výrobkov a služieb. Výrobcovia vyplatia prácu vo forme odmien zamestnancov, kapitál - prevádzkový prebytok plus zmiešané dôchodky (všetko účet tvorby dôchodkov). Úspory výrobcov sú charakterizované formou odpisov - spotreba fixného kapitálu (účet produkcie).

Zvyšné položky piateho riadku - úspory - je možné nájsť v účte rozdelenia disponibilného dôchodku. Úspory zvyšku sveta je saldo vývozu a dovozu výrobkov a služieb s opačným znamienkom.

Ako je vyššie uvedené, práca má prostriedky od výrobcov našej ekonomiky. Okrem toho, chodia niektorí naši obyvatelia pracovať do zahraničia a teda majú prostriedky od zvyšku sveta vo forme odmien zamestnancov (účet tvorby dôchodkov). Tieto prostriedky - odmeny zamestnancov - sa rozdeľujú medzi domácnosti a zahraničných pracovníkov zo zvyšku sveta (účet rozdelenia prvotných dôchodkov).

Prostriedky za kapitál sú výhradne od výrobcov. Rozdeľujú sa domácnostiam - prevádzkový prebytok a podnikom - zmiešané dôchodky.

Transfery medzi vládou, podnikmi, domácnosťami a zvyškom sveta sa identifikujú komplikovanejšie¹. Ako je zrejmé z účtu rozdelenia prvotných dôchodkov a účtu druhotného

¹ Tu by som sa chcel poďakovať p. V. Hajnovičovej za odbornú pomoc.

rozdelenia dôchodkov, medzi horeuvedenými agregátmi plynú toky vo forme dôchodkov z majetku (úroky, dividendy, dôchodky z majetku patriace držiteľom poisťiek a nájomné), bežných daní z dôchodkov a majetku, sociálnych príspevkov a dávok okrem naturálnych sociálnych transferov a ostatných bežných transferov (poistné neživotného a nároky z neživotného poistenia, bežné transfery v rámci štátnej správy, bežná medzinárodná spolupráca a rôzne bežné transfery). Z týchto položiek je nemožné jednoznačne identifikovať toky úrokov, dividend, nájomného a rôznych bežných transferov. Identifikácia ostatných tokov je uvedená v tabuľke 1:

tabuľka 1

		domácnosti			vláda	podniky			svet	
		domácnosti	neziskové inštitúcie	agregácia domácnosti	agregácia vláda	finančné	nefinančné	agregácia podniky	agregácia svet	
d o m á c n o s t i	domácnosti	soc. dávky	213	30	243	78481	50	894	944	
		nároky					3892		3892	
		drž. poisťiek					831		831	
		soc. príspevky	213		213				0	
		suma dom.	426	30	456	78481	4773	894	5667	0
n e z i s k o v é i n š t i t ú c i	neziskové inštitúcie	nároky					62		62	
		maj. poisťiek					28		28	
		soc. príspevky	30		30					
		suma n.in.	30		30		90		90	
	agregácia dom.	456	30	486	78481	4863		5757	0	
v l á d a		soc.dávky								
		bežné dane	31857	80	31937	301	2938	31778	34716	
		nároky					21		21	
		transf. št. správy				46551				150
		medz. spol.								
		drž. poisťiek					35		35	
		soc. príspevky	88128		88128					
agregácia vláda	119985	80	120065	46852	2994	31778	34772	150		
p o d n i k y	nefinančné	nároky					2123		2123	
		drž. poisťiek					787		787	
		soc. príspevky	894		894					
		suma n.p.	894	0	894	0	2910	0	2910	0
	finančné	poistné	5171	173	5344	215	129	4887	5016	198
		nároky					71		71	
		drž. poisťiek					20		20	
		soc. príspevky	50		50					
		suma f.p.	5221	173	5394	215	220	4887	5107	198
		agregácia podniky	6115	173	6288	215	3130	4887	8017	198
s v e t		medz. spol.				356				
		nároky					1075		1075	
		drž. poisťiek					31		31	
		soc. príspevky								
		agregácia svet				356	1106	0	1106	0

V tabuľke sú uvedené transfery medzi agregátmi okrem úrokov, dividend, nájomného a rôznych transferov. K tomu aby sme mohli identifikovať aj tieto toky sú potrebné ďalšie informácie. Z národných účtov je síce zrejmé koľko jednotlivé agregáty prijímú a koľko vydajú z, ale nie odkiaľ ich a komu.

Predpokladajme, že agregáty prijímajú tieto transfery od každého agregátu v rovnakom pomere. V takom prípade sú toky charakterizované tabuľkou 2. Z informácií v tabuľke 2 je možné dokončiť SAM (tabuľka 3), pričom sumy tokov medzi jednotlivými agregátmi sú charakterizované priesečníkmi agregáčnych riadkov a stĺpcov z tabuľky 2.

tabuľka 2											
		domácnosti			vláda	podniky			svet		
		domácnosti	neziskové inštitúcie	agregácia domácnosti	agregácia vláda	finančné	nefinančné	agregácia podniky	agregácia svet		
d o m á c n o s t i	domácnosti	soc. dávky	213	30	243	78481	50	894	944		
		nároky					3892		3892		
		drž. pojistiek					831		831		
		soc. príspevky	213		213				0		
		úroky	910.221	7.57557	917.7965	2584.09	9341.8	5155.174	14497	961.109	
		rôz. transf.	1811.97	256.285	2068.255	1482.05	337.65	3274.882	3612.54	2801.16	
		nájomné	95.7636	0.83273	96.59636	0	0.8327	360.5709	361.404	0	
		dividendy	0	0	0	0	1800.6	6263.066	8063.67	255.33	
		suma dom.	3243.95	294.693	3538.648	82547.1	16254	15947.69	32201.6	4017.6	
		n e z i s k o v é i n š t i t ú c i	neziskové inštitúcie	nároky					62		62
drž. pojistiek							28		28		
soc. príspevky	30				30						
úroky	16.4666			0.13705	16.6036	46.7481	169	93.2608	262.261	17.3872	
rôz. transf.	1226.59			173.489	1400.078	1003.25	228.57	2216.889	2445.46	1896.21	
nájomné	2.92727			0.02545	2.952727	0	0.0255	11.02182	11.0473	0	
dividendy	0			0	0	0	10.389	36.13742	46.5268	1.47324	
suma n.in.	1275.98	173.651	1449.635	1050	497.99	2357.309	2855.3	1915.07			
agregácia dom.		4519.94	468.345	4988.283	83597.1	16752	18305	35056.9	5932.67		
v l á d a	vláda	soc.dávky					2938	31778	34716		
		bežné dane	31857	80	31937	301	21		21		
		nároky									
		transf. št. správy				46551				150	
		medz. spol.									
		drž. pojistiek					35		35		
		soc. príspevky	88128		88128						
		úroky	203.888	1.69691	205.5845	578.831	2092.5	1154.748	3247.3	215.286	
		rôz. transf.	827.971	117.108	945.0789	677.214	154.29	1496.441	1650.73	1279.98	
		nájomné	108.1	0.94	109.04	0	0.94	407.02	407.96	0	
dividendy	0	0	0	0	1055.8	3672.465	4728.28	149.718			
agregácia vláda		121125	199.745	121324.7	48108	6297.6	38508.67	44806.3	1794.98		
p o d n i k y	nefinančné	nároky					2123		2123		
		drž. pojistiek					787		787		
		soc. príspevky	894		894				0		
		úroky	286.892	2.38774	289.2802	814.48	2944.4	1624.859	4569.31	302.932	
		rôz. transf.	4079.48	577.001	4656.48	3336.69	760.2	7373.087	8133.28	6306.55	
		nájomné	23.2091	0.20182	23.41091	0	0.2018	87.38727	87.5891	0	
		dividendy			0		120.13	417.8389	537.966	17.0343	
	suma n.p.	5283.58	579.591	5863.171	4151.17	6735	9503.172	16238.1	6626.51		
	finančné	poistné	5171	173	5344	215	129	4887	5016	198	
		nároky					71		71		
drž. pojistiek						20		20			
soc. príspevky		50		50							
úroky		3758.79	31.2836	3790.074	10671.1	38577	21288.48	59865.9	3968.93		
rôz. transf.		125.841	17.799	143.6404	102.928	23.45	227.4407	250.891	194.541		
nájomné				0				0			
dividendy			0		135.06	469.7864	604.848	19.1521			
suma f.p.	9105.63	222.083	9327.714	10989	38956	26872.7	65828.6	4380.63			
agregácia podniky		14389.2	801.674	15190.89	15140.2	45691	36375.88	82066.8	11007.1		
s v e t	svet	medz. spol.				356					
		nároky					1075		1075		
		drž. pojistiek					31		31		
		soc. príspevky							0		
		úroky	350.742	2.91915	353.6615	995.748	3599.8	1986.482	5586.24	370.351	
		rôz. transf.	1303.15	184.317	1487.467	1065.87	242.84	2355.26	2598.1	2014.56	
		nájomné			0				0		
dividendy			0		129	448.7063	577.707	18.2927			
agregácia svet		1653.89	187.237	1841.128	2417.62	5077.6	4790.448	9868.04	2403.21		

tabuľka 3

SAM 1996									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Výrobné aktivity	Domácnosti	Vláda	Podniky	Investície	Zvyšok sveta	Práca	Kapitál	Spolu
1	Výrobné aktivity	A	C	G	I	E			Y^d
	953.772	318.965	132.08		225.101	334.744			1964.662
2	Domácnosti		Y_h^g	Y_h^f		Y_h^w	Y_h^l	Z^{div}	Y_h
		4.988	83.597	35.057		5.933	267.11	93.102	489.785
3	Vláda	T^k	T^h	T^f		T_g^w			Y_g
	67.176	121.325	48.108	44.806		1.795			283.21
4	Podniky		Y_f^g			Y_f^w		Z_f	Y_f
		15.191	15.14	82.067		11.007		73.803	197.208
5	Úspory	S_d	S_h	S_g	S_f	E-M			S
	105.145	27.475	1.867	25.41		65.204			225.101
6	Zvyšok sveta	A_m	C_m	G_m		I_m			M
	404.796	1.841	2.418	9.868	0		0.272		419.195
7	Práca	Y_l^d				Y_l^w			Y_l
	266.868					0.512			267.38
8	Kapitál	Z_n							Z_n
	166.905								166.905

Použitá literatúra:

[1] Štatistický úrad Slovenskej republiky - Štatistická ročenka Slovenskej republiky 2000 – VEDA – Bratislava 2000

[2] Mlynarovič, V. - nepublikované poznámky k výučbe predmetu Kvantitatívna makroekonómia.